

PRAKTIČNA PITANJA

OPĆA ISPOVIJED I SKUPNO ODRJEŠENJE

Tempora mutantur et nos in illis!

Uspješna primjenjivost i uočljiva prihvatljivost pojedinih kršćanskih obreda zavisi o mnoštvu različitih čimbenika koji redovito variraju prema konkretnim vibracijama života sudionikâ u dotičnim obredima. Komisije koje razrađuju obrasce za pojedine bogoštovne obrede i načine na koje se dotični obredi obavljaju, nakon proučavanja datosti u pisanom dijelu Objave i pregleda povijesnog razvitka, uvijek vode računa i o mogućim konkretnim prilikama u kojima će se naći sudionici dotičnog obreda. A dušobrižnici dobro znaju da uspješna djelotvornost nekog liturgijskog čina uvelike ovisi o tome kako su sudionici raspoloženi shvatiti i prihvatiti način i sadržaj odgovarajućeg obreda.

Imajući u vidu šaroliku raznolikost Katoličke crkve koja je, više ili manje uspješno, inkulturirana u različite mentalitete i kulturološke načine izražavanja skoro svih naroda na svijetu, teško je predvidjeti obred koji bi zadovoljio sve mentalitete i kulturne razine na svijetu u svim svojim odrednicama. Promjene u svijetu su danas toliko brze i nepredvidivo iznenađujuće da je skoro nemoguće predvidjeti uspješnost nekoga obreda za dugo vremensko razdoblje. Pogotovo je nemoguće predvidjeti društvene situacije koje mogu bitno utjecati na primjenjivost nekoga obreda. A među tim društvenim situacijama rat zauzima posebno mjesto. Ustaljeni i dobro naučeni redosljed nekog obreda u ratu je skoro nemoguće normalno primjenjivati. Nema vremena ni raspoloživosti za mirno rasuđivanje, strpljivo privikavanje, postupno emotivno usklađivanje onoga što činimo i što osjećamo. A redoviti liturgijski obredi upravo predviđaju mirno, dostojanst-

veno i postupno odvijanje. Zbog toga, redoviti oblici kršćanskih obreda uglavnom nisu prilagođeni ratnom vihoru.

Te općenite primjedbe vrijede za sve vrste liturgijskih obreda. Možda je to najuočljivije upravo na obnovljenom obredu sakramenta pomirenja i pokore. Ne samo zbog toga što i suvremeni čovjek svakodnevno proživljava psihozu napetosti, tjeskobu zla u sebi i oko sebe, unutrašnju podijeljenost i "dramatičnu borbu između dobra i zla, između svjetla i tame" (GS 13), nego i zbog izmjena društvenih stanja u kojima se čovjek pojedinac osjeća nemoćan da bitno utječe kako bi te izmjene bile njemu u korist a ne na štetu do granica potpunoga fizičkog uništenje. U takvim okolnostima čovjek se spontano okreće prema Neizmjernome i Svemogućemu tražeći od njega zaštitu za kojom žeda neugasivom žedom. U tom se kontekstu ponovno otkriva blagodat sakramenta pomirenja i pokore u svim oblicima.

Milosrđe Božje na više načina

Imajući u vidu različitost kulturne razine i svu slojevitost raznolikih mentaliteta a pogotovo prilike koje ne dopuštaju dovoljno slobodnog vremena, Crkva je u obnovljenom *Redu pomirenja i pokore* predvidjela tri različita oblika primjene Božjega milosrđa nad onima koji to traže iskrena i otvorena srca. To su: a) Red pomirenja pojedinih pokornika; b) Red pomirenja više pokornika s pojedinačnom ispovijedi i odrješenjem; c) Red pomirenja više pokornika s općom ispovijedi i skupnim odrješenjem.

Ovdje se zadržavamo samo na trećoj mogućnosti. Svojedobno je obznanjivanje te treće mogućnosti slavljenja sakramenta pomirenja i pokore izazvalo žučne rasprave među teolozima teoretičarima i praktičnim dušobrižnicima. Nije bila zanemariva ni tada jako naglašena podjela na "progresiste" i "konzervatice", ali se ipak glavnina žučljivih rasprava vodila na praktičnom polju oko bojazni da će uvođenje mogućnosti zajedničke ispovijedi bez pojedinačnog priznavanja grijeha dovesti do omalovažavanja sakramenta ispovijedi kod vjernika a u konkretnom životu do praktičnog uvećavanja zla i grijeha umjesto njihova iskorjenjivanja iz ljudskog srca i savijesti. Zbog toga je na našim stranama izostala primjena toga oblika slavljenja sakramenta pokore, "osim u slučajevima smrtne opasnosti" (RP, 31)

Za ostale slučajeve - koje obrednik izričito spominje - kod nas je protumačeno da nisu dovoljan razlog primjene opće ispovijedi i skupnog odrješenja. Govor je bio o "posebnim okolnostima kada je dopušteno ili čak potrebno podijeliti skupno odrješenje većem broju pokornika bez prethodne pojedinačne ispovijedi". To bi, prema obredniku, bilo dopušteno "ako je velika nužda, tj. kad je velik broj pokornika, a nema dovoljno ispovjednika da u prikladnom roku propisno saslušaju pojedinačne ispovijedi" (RP, 31). Iako obrednik nikada ne smeće s uma da su sakramenti radi čovjeka, ipak želi da se tajne svetih sakramenata slave "kako dolikuje". Zbog toga Biskupska sinoda 1983. naglašava da se "samo u slučaju krajnje nužde i ozbiljne potrebe može podijeliti skupno odrješenje".

Potreba trenutka

Ono što je skoro donedavno nama bilo nekako neshvatljivo, sada nam je obična svakodnevica. Izvanredne (ne)prilike, skrajna nužda i ozbiljne potrebe nisu više oznake samo misijskih krajeva i nama dalekih zemalja. To je postala naša stvarnost u kojoj živimo, mičemo se i jesmo. Bombardiranje cijelih naselja, potapanje brodova, masovne deportacije, zatvorenički logori, nagle pogibije na liniji fronte i iza te linije ... Sve su to znakovi vremena u kome živi hrvatski vjermički narod.

Zbog toga, prigoda za primjenu Reda pokore s općom ispovijedi i skupnim odrješenjem nije stvarnost koju bi trebali primjenjivati samo vojni kapelani, nego može vrlo lako postati stvarnost u kojoj će se naći svaki svećenik.

Zbog toga bi se svaki svećenik nužno morao detaljnije upoznati s tim oblikom primjene sakramenta pomirenja i pokore kako bi bio spreman u datom trenutku pravilno postupiti na korist vjernika koji se nađu u njegovoj blizini. O tome bi svakako u vrijeme mira ili primirja trebalo upoznati i vjernike da računaju i na takav oblik sakramenta pomirenja s Bogom i ljudima i da ga u datom momentu iskoriste na duhovnu korist i okrepu u tako teškim životnim prilikama.

Vjerujem da svaki svećenik zna osnovne konture obreda sakramenta pokore pa i ovog "neredovitog" oblika. Ipak, ne bi bilo na odmet još jednom pročitati Prethodne napomene Reda pokore od 31. do 35. broja kao i obrasce s uputama u istom obredniku od 60. do 66. broja.

Nekoliko praktičnih napomena

1. Ovo je izvanredni oblik podjeljivanja sakramenta pomirenja i prakticira se samo u skrajnoj nuždi.
2. Da bi vjernici mogli primiti djelotvorno sakramentalno odrješenje koje se skupno podjeljuje, trebaju biti pravilno raspoloženi, tj. da se svaki pojedinac kaje za počinjene grijeha i da je spreman nadoknaditi nanesenu štetu.
3. Vjernici koji su pristupili skupnom odrješenju, dužni su pojedinačno ispovjediti teške grijeha na prvoj pojedinačnoj ispovijedi.
4. Sâm obred opće ispovijedi i skupnog odrješenja ima istu strukturu kao pomirbeno slavlje više pokornika s pojedinačnom ispovijedi i odrješenjem osim pojedinačnog ispovijedanja grijeha.
5. Obred je veoma prilagodljiv i u mnogim detaljima prepušten osobnoj procjeni predvoditelja koji će obred prilagoditi prilikama.
6. U slučaju neposredne smrtne opasnosti, dovoljno je da svećenik reče samo obrazac odrješenja koji može i skratiti da glasi:
JA VAS ODRIJEŠUJEM OD GRIJEHA VAŠIH U IME OCA I SINA I
I DUHA SVETOGA. A pokornici odgovore: Amen.

Vremena su nepredvidivo teška i opasna. Prilagodimo sebe i liturgijske obrede prilikama u kojima živimo a koje su nam znakovi vremena i iskoristimo mogućnost izbora oblika obreda koji je predviđen i za takve neprilike. Dužni smo otčitavati znakove vremena u koje nas je Providnost postavila kako bi nam ti znakovi postali stubište uspona prema suobličavanju s Bogom a ne pada u ponor. Jedino ćemo tako prikladno primijeniti plodove pomirenja Boga i ljudi koje je naš Gospodin izvršio svojom smrću i uskrsnućem. Nek nam Gospodin pomogne da tako i bude!

Fra Marko Babić